

נסע לתקאהיר!

את כל סודותיו של הראיס. איך יכלו השניים לנהל שיחות במשך חודשים על נושא זה — מבלי שאקבל את המושג הקלוש ביותר על כך? אני יודע שגם אתה הצעת זאת לא פעם. אני יודע כמה ניסית לשכנע את הייכל שהדבר רצוי. אבל גם אתה לא חלמת שטיטו הרחיק לכת עד כדי כך. על כל פנים, ישבתי מול השניים, הצאתי סיגריה חדשה לגמאל, והקשבתי.

אינני זוכר מילה במילה את דברי טיטו, אבל זה בערך מה שאמר לו: "בסדר, או לא ייצא מזה כלום. מה אתה מסכן? והעיקר — למה להשאיר את היוזמה בידיהם? למה להשאיר להם את המונופול על המילה שלום? למה שהעולם ישמע בוקר בוקר שרק ישראל היא הרוצה בשלום — ואתה מתנגד לכל משאומתן, לכל הכרה, לכל הסדר?"

אני חושב שמבחינה מהותית ניתן לשבור את הקיסאון. ניתן להזיז את המצב ולמנוע מהם ישיבה של שנים בשטחים הכבושים. אבל גם אם אתה צודק, ושמבחינה מהותית אי אפשר להשיג שום דבר בדרכים פוליטיות, ושאינן מנוס מעימות צבאי רצוף — גם אז, אני חושב שעלינו לעשות את הנסיון הזה. אם לא מתוך ציפייה לתוצאות פוליטיות ממשיות, הרי לפחות מטעמים תעמולתיים. כצעד בלוחמה הפסיכולוגית.

"אדרבא, תהיה אתה העושה את הצעד הראשון לשלום. הישראלים ידחו אותו? יחבלו בו? מצויין! שהעולם יראה בדיוק מי מעוניין בשלום ומי לא. שיראו איזה ערך יש להצהרות המתחסדות של תל-אביב!"

נאצר הקשיב גם הוא בשקט. היה ברור שכבר שמע את הנימוקים הרבה פעמים. אבל היה ברור, שהוא שוב ושוב שוקל אותם.

"טיטו, ידידי, הוא התערב. אתה יודע שזה לא מעשי. שזה רק עלול לשבור את רצון העם הערבי ללחום, לזעזע את אמונתו בהנהגתו..."

"אל תאמר זאת! אני מסכים לשמוע נימה תבוסתנית מפיר! איזה אמון יתערער? האמון בך? אתה, גמאל, יכול להעלות טענה כזאת על שפתך? איזה ערבי יחשוד בך אפילו לשנייה שאתה מוכר אותו?"

"הפלסטינים, למשל..."

"לא! אפשר להסביר להם. אפשר לשתף אותם. והם הרי מאמינים בך — ובצדק! האם דרושה הוכחה כלשהי שאתה נאמן למלחמתם? שחירותם של תושבי הגדה המערבית חשוך בה לך לא פחות מאשר שיהרור סיני? אנא, אל תיתן לחששות אלה להרתיע אותך..."

כאן השתתק טיטו. הוא הכניס סיגריה לתוך הפייה הארוכה שכל אותו זמן החזיקה ריקה בין אצבעותיו הדקות. הגשתי לו מצית. הוא נשם את העשן לריאותיו, עצם לשנייה את עיניו, חייד לעבר גמאל ולחש: "אבל תאר לך שבכל זאת ייצא מזה משהו... תאר לך, גמאל... צעד ראשון של שפיות דעת אצלם. צעד ראשון למניעת החורבן הכללי של האיזור. הרוסים, האמריקאים... האם זה לא שווה את ההימור?"

גמאל פנה אלי: "מה אתה אומר, חמיד?"

ברגע זה ידעתי שהוא כבר החליט בחיוב. "אדוני הנשיא, השבתי, רק אתה מוסמך להחליט. אני רק מעז להביע את הסכמתי עם דברי הוד מעלתו הנשיא טיטו. העם ילך אחריו באשר תלך. אמונו נתון לך באשר תחליט."

"גם אתה מסתער עלי? השביב גמאל, כאילו הוא מתכעס. "צירוף הכוחות הזה הוא יותר מדי בשבילי. אני נכנע!"

(המשך בעמוד 17)

שער „אל-אוסאוד" נושא את דיוקנו של נשיא הקונגרס היהודי העולמי, ד"ר נחום גולדמן, ועליו הכותרת ההיסטורית, "השליח הישראלי". בכתבה הזכר כי ד"ר גולדמן הכין את הסכם השילומים.

נית בלישכתו של נשיא מצרים, שהכניס את רולו לאחר מכן לסוד המיבצע. תיאר כך את הפגישה בה נפלה ההכרעה: זה היה באסואן, ביום ג', 24 בפברואר. בסעודה שנערכה ביום ב' בערב הירבו גמאל וטיטו להתלחש. לא ניסו להאזין ללחישות, אבל כל הנוכחים יכלו לעקוב אחרי תגובותיהם של השניים. היה ברור לגמאל שנשיא יוגוסלביה מנסה לשכנע את גמאל במשהו. הוא נראה כמי שמשתדל למכור דברמה לבן-שיחו. גמאל היה מק, שבי, שוקל את דברי אורחו, ולבסוף, תמיד, היה נד בראשו לאות שיליה. לא רוי צה לקנות.

מדי פעם, כאשר הרגישו השניים שעניינו נעוצות בהם, היו מחליפים איזו בדיחה, פורצים בצחוק, או מחייכים. מאמץ ברור להעמיד פנים שאינם מדברים אלא על נושא משעשע, או על בדיחה של מהיבכך. אבל ביום שלישי בבוקר, למחרת הסעוד, דה, היה ברור שבכל זאת עומדת ליפול הכרעה חשובה. טיטו בא אחריו של גמאל, במלון לוקסור. הנשיא הודיע לי שהוא מבקש לשוחח ביחידות עם אורחו, ושאינו להפריע להם. אחר כך ביקש ממני להישאר איתם בחדר. "חמיד", אמר לי, "אני רוצה שתקשיב היטב לכל מה שידובר. אל תרשום פרוטוקול. אבל אם ייצא משהו מהשיחה — אתה תהיה ממונה על הביצוע." השיחה התנהלה באנגלית, והיא היתה אופיינית לחיבה העמוקה הקושרת את השניים זה לזה. קשה לי לקבוע מה טיב היחסים המדויקים בין גמאל לבין טיטו: יחס של אב ובנו? של שני אחים? של מורה ותלמיד אהוב?

טיטו הסביר לי בכמה מלים את רקע השיחה: "אני כבר מנסה מזה חודשים לשכנע את גמאל שיזמין אליו אישיות ישראלית לפגישה רשמית בקאהיר...". נדהמתי. נידמה היה לי שאני מכיר

הרחבה מול מלון אקסלסיויר בקא היר, בו התאכסן ד"ר גולדמן, התמלאה אלפי תושבים, מייד אחר המישרד על בואו למצרים. המשטרה מנעה מן ההמונים מלהתקרב.

המון סקרנים בקאהיר